

Adjektiva v širší perspektivě

kapitola pro *Preliminária k Moderní mluvnici češtiny*.

Jan Křivan
jan.krivan@ff.cuni.cz
(verze 4. září 2014)

Abstrakt

Text předkládá návrh pojetí adjektiv v Moderní mluvnici češtiny (MMČ). Úvodní část se věnuje zhodnocení současného stavu mluvnického popisu adjektiv. Poté se na základě analýzy mluvnic přistupuje k základní metodologické koncepční otázce, jak vymezit adjektiva, a jsou ukázány základy nového pojetí. Další části jsou věnovány zpracování adjektiv v MMČ. Je prezentován úryvek navrhovaného textu pro mluvnici a návrh paragrafového členění včetně metodologického vysvětlení. Kapitola je zakončena krátkou závěrečnou poznámkou o potřebě propojení s ostatními gramatickými jevy.

1. Analýza zpracování adjektiv v současných mluvnicích

Tento návrh je založen na zhodnocení současného stavu mluvnického popisu adjektiv. Analýza je pojata s ohledem na vývoj českých gramatik během dvacátého století, s důrazem na díla novější.

Vycházím v prvé řadě ze dvou mluvnic češtiny, které vyšly v posledních dvaceti letech (Karlík – Nekula – Rusínová, 2003, dále PMČ; Cvrček et al., 2010, dále MSČ), a ze dvou mluvnických příruček (Čechová et al., 2000, dále ČŘJ; Karlík – Nekula – Pleskalová, 2002, dále ESČ) z téže doby. Tyto publikace pravděpodobně konstituují současnou čtenářskou představu jednak o nové mluvnici češtiny, jednak o vysokoškolském mluvnickém výkladu, proto je беру za východiska, z nichž budu kriticky postupovat směrem k novému pojetí MMČ.

Reflexe jednotlivých příruček je paralelně provázána s pojetím akademické mluvnice (Petr, 1986, dále MČ2) i mluvnice Havránkovy a Jedličkovy (1981, dále ČM). Předkládám, že vztah nejnovějších mluvnic k těmto gramatikám je následující: Zatímco MČ2 nejspíš poskytuje autorům mluvnic pevnou teoretickou oporu díky svému ucelenému strukturalistickému systému (vycházejícímu z koncepce Komárkovy, 2006), výklad Havránka a Jedličky dosud zůstává (ve své stručné podobě, po mnoha vydáních a dotiscích, viz Havránek – Jedlička, 1998)¹ jednou z hlavních gramatik na středních školách (s doložkou MŠMT). Zdá se, že i autorům nových mluvnic tento gramatický přístup poskytuje oporu v tom, jak podat – v souladu s funkčním strukturalismem – zjednodušující výklad bez nutnosti přímo používat aparát MČ2 (např. pojmy *významová báze* a *funkční příznak*).

V další řadě jsem do svých úvah zahrnul i příručky a práce, které považuji za inspirativní pro rozvoj pojetí MMČ a které se stanou základem pro korekci přístupu „východiskových“ mluvnic. Jedná se o další české gramatiky z doby dřívější (Gebauer, 1894; Trávníček, 1951). Vedle toho reflektuji i práce současné německé gramatografie: Wellmann (2008) představuje novou gramatiku pro německé vysokoškolské studenty (jakož i pro zahraniční studenty germanistiky); Thieroff – Vogel (2012) je komplexním lingvistickým (germanistickým) uvedením do problematiky flektivní morfologie pro tutéž cílovou skupinu. Nakonec zaměřuji pozornost na konkrétnější problémy klasifikace adjektiv z hlediska obecnělingvistického: Dixon (2004), Haspelmath (2010), Corbett (2012), Nikolaeva – Spencer (2010).

---

¹ Toto vydání mluvnice je v dotiscích stále v prodeji.

Struktura textu je následující. Nejprve přistoupím k základní metodologické koncepční otázce: jak vymežit adjektiva (§ 2). Následně ukážu základ pojetí pro MMČ (§ 3). Dále představím ukázkou, jak by úvod k adjektivům mohl být zpracován v MMČ (§ 4). Poté uvedu návrh paragrafovaného členění (§ 5), které bude následně vysvětleno z hlediska metodologie (§ 6), a to i ve vztahu k jiným mluvnicím. Text je zakončen krátkou závěrečnou poznámkou (§ 7).

2. Základ koncepce – přehled a analýza vymezení adjektiv v mluvnicích a příručkách

Vymezení adjektiv považuji za zcela zásadní, budu mu proto věnovat nejvíce prostoru. Jedná se o část výkladu, která nejjasněji odkrývá metodologická východiska dané mluvnice.

PMČ (s. 281) vymezuje adjektiva sdělením na základě zobecněné morfologické a sémantické charakteristiky, následně přidává výčtovou sémantickou definici a také informaci o funkčním syntaktickém zapojení, do vymezení se tedy promítají všechny tři typy kritérií pro určování slovních druhů:

Adjektiva představují plnovýznamový ohebný slovní druh. Pojmenovávají vlastnosti substancí (tj. osob, zvířat a neživých jevů konkrétních i abstraktních) a některé druhy relací.

Ve větě plní primárně funkci atributu (*nová maminčina růže*) a jmenné části přísudku (*Petr je silný*); častá jsou i v doplňku: *Odešel zklamáný*.

Se substantivem, ke kterému se vztahují, se shodují v rodě, čísle a pádě; viz Syntax, § 717.

MSČ (s. 196) je při definici adjektiv úspornější než PMČ, na rozdíl od ní přímo neuvádí relačnost některých adjektiv:

Přídavná jména (adjektiva) vyjadřují vlastnosti substancí, tj. osob, zvířat a neživých jevů. Jsou to ohebná plnovýznamová slova, která ve větě plní funkci shodného přívlastku nebo jmenné části přísudku, případně doplňku. Adjektivum může být dále rozvíjeno především příslovcem.

ČŘJ (s. 86n.) není mluvnicí v tradičním smyslu. Gramatické informace (funkčního typu) jsou uvedeny nikoliv pod tradičními slovními druhy, ale jako součást obecnějšího výkladu. ČŘJ probírá jednotlivá kritéria pro určení slovního druhu a u nich prezentuje, která je naplňují jednotlivé slovní druhy; jak bude patrné dále, terminologický aparát odpovídá MČ2:

3.1.1 Kritérium sémantické: [...] Na základě tohoto kritéria se člení slovní druhy podle toho, co z reálného (mimojazykového světa) obrazy: na podstatná jména/substantiva [...], označující jevy chápané jako samostatné, na přídavná jména/adjektiva – *hezký, železný*, označující jevy chápané jako jejich příznaky, vlastnosti, a to příznaky stálé (statické), a dále na slovesa/verba [...], označující příznaky proměnlivé, procesuální (dynamické, vázané na čas). Obsahy těchto posledních dvou slovních druhů, vlastnosti a děje, vyjádřené adjektivy a slovesy, mohou mít další příznaky, vyjádřené příslovci/adverbii – ta vyjadřují tedy příznaky příznaků (srov. *velmi starý, dobře zpívá*).

3.1.2 Kritérium morfologické: [...] Lze ho uplatnit jen u slov, která mohou měnit své tvary, tj. u slov ohebných [na s. 88 je uvedeno, jak se skloňují adjektiva, smíšené skloňování, stupňování]

3.1.3 Kritérium syntaktické: [...] Slova různé druhové platnosti plní rozmanité funkce v mluvnické výstavbě výpovědi, tzn. uplatňují se v rovině syntaktické/skladební jako slova-výpovědi (věty), jako větné členy a jako gramatické výrazy, pomocná slova při větné i textové výstavbě. [...] [A]uto-sémantické slovní druhy plní roli větných členů. [...] Přídavná jména bývají shodným přívlastkem (*Obdivovali vzrostlé bukové stromy*), jejich vedlejší funkcí je být shodným doplňkem (*Viděla jsem ji usměvavou*) a jmennou částí přísudku (*Otec je optimistický*).²

² Zdůraznění textu, nikoliv proložení příkladů, bylo zrušeno, stejně jako ve všech ostatních citacích.

ESČ (s. 22) představuje podobnou variaci:

Ohebný slovní druh autosémantický; označuje vlastnost (statický, tj. v čase neprobíhající příznak) substancí. Syntakticky je jádrem adj. skupiny, která ve větě plní primárně funkci přívlastku, jindy je jmennou částí přísudku, nebo doplňkem. Rod, číslo a pád adj. je dán shodou. Adjektivum jakožto samostatný slovní druh odlišný od substantiva klasická antická gramatika neznala hlavně proto, že jejich deklinace se kdysi nelišila od substantivní, což je dodnes patrné z typu jmenné flexe adjektiva: *Muž-0 je živ-0. Žen-a je zdrav-a*. Z morfologického hlediska se rozlišuje trojí typ adj. flexe [...].

ČM ve své formulaci souběžně používá sémantické a syntaktické pojmy (s. 177):

Přídavná jména vyjadřují vlastnosti osob, zvířat, věcí nebo jevů, označených podstatným jménem, anebo jejich význam zpřesňují nebo jinak vymezují, např. *pracovitý* člověk, *uvědomělý* občan, *divoký* kůň, *kovový* nábytek, *vzorná* práce. Jednoduchými tvary vyjadřují mluvnické významy: pád, číslo a rod, zpravidla ve shodě s podstatným jménem, které rozvíjejí (srov. § 45, 1 a násl.).

Rozdílná oproti všem výše uvedeným pojetím je akademická definice MČ2 (s. 67), na niž hned v kapitole 1.1 navazuje funkčně-sémantická charakteristika adjektiv:

Základní slovní druh přídavné jméno (adjektivum) vyjadřuje nedynamický, v čase neprobíhající příznak substančně pojatých jevů skutečnosti. [...]

1.1. Primární funkce adjektiv

Funkční podstata adjektiva se projevuje v primární funkci A^a, tedy ve funkci adjektivního atributu shodujícího se s dominujícím substantivem v rodě, čísle a pádě.

Jak se však ukazuje, MČ2 (s. 69) v následném podrobnějším vymezení rovněž hojně odkazuje k tradiční klasifikaci. Podrobně probírá jednotlivé třídy adjektiv, vysvětluje, která slova k adjektivům zařazuje, příp. proč jiná nikoliv. MČ2 se tak staví do dvojí role: (i) podává systematizovanou akademickou definici, (ii) popisuje poněkud z odtažené perspektivy „tradiční“ způsoby vymezení (nejde tedy explicitně o popis adjektiv v této mluvnici, ale spíše o popis tradičních způsobů popisu):

1.5 Vymezení adjektiv

Přídavná jména jako slovní druh se tradičně vymezují jako slova (1) plnovýznamová, pojmenovací, (2) blíže určující jiná slova, (3) v závislosti na substantivu signalizující (s výjimkou nesklonných) formálními prostředky kongruentní (reduplikační) kategorie rodu, čísla, pádu; některá se stupňují.

Zařazují se tedy k adjektivům:

(a) vlastní adjektiva typů *malý, hezký, hranatý, kamenný, pracovní, pražský, rybí* ap.;

(b) adjektiva přívlastňovací (posesíva) typu *otcův, matčín* ap.;

(c) adjektiva deverbativní (z hlediska formálního) nebo tzv. dějová (z hlediska významového) typů *kropící, trvalý, unavený, zaujatý* ap.;

(d) nesklonná adjektiva bez odvozovací přípony typu *blond, fajn, prima, lila*.

[...]

1.5.1.1 Ad (c) Z tzv. adjektivalií, tj. slov vyjadřujících – stejně jako vlastní adjektiva – kongruenční (reduplikační) kategorie (některá zájmena a číslovky a dále adjektiva odvozená od sloves), přiřazujeme k adjektivům jednoznačně pouze deverbativní adjektiva typů *žádoucí, zarmoucený, ochrnutý*. [...]

Porovnání vymezení adjektiv v PMČ a MSČ s definicí akademické mluvnice a se starší definicí ČM ukazuje, že veškeré výklady v mluvniciích vycházejí spíše než z uceleného systému MČ2 i nadále ze zjednodušeného, částečně upraveného tradičního pojetí. Vývoj lze spatřovat především v jednoznačnějším uchopení tří typů kritérií pro vymezení adjektiv (nesměšování pojmů z různých rovin): Na místo o osobách, zvířatech a jevech označených podstatným jménem (viz ČM) se hovoří o „substancích“. V základním vymezení také bývá vložena informace o všech syntaktických funkcích, které adjektivum vyjadřuje.

Vzhledem k této kontinuitě je pro MMČ poučný pohled i do starších mluvnic, a to v čem a do jaké míry se liší od nových mluvnic. Starší popisy mohou nabídnout i pozapomenuté, inspirativní způsoby výkladu. Trávníček (1951, s. 1065) vymezuje adjektiva v kontrastu k substantivům:

1. Přídavná jména (adjektiva) jsou sklonná slova vyjadřující vlastnosti jako shodný přívlastek jmen; na př. *dobrý* člověk, *zdravé* dítě.
Podstatná jména, jsou-li přívlastkem, také vyjadřují vlastnost, ale nepřímou, t. j. znamenají nositele vlastnosti z nich se rozumějících.
2. Od substantiv liší se adj. po stránce syntaktické tím, že rozlišují některými tvary tři mluvnické rody: *dobrý* || *dobré*; *zdráv* || *zdráva* || *zdrávo*. [...]
3. Adjektivy nazýváme leckdy všechna sklonná slova rozlišující trojí rod nebo chápána za trojrodá. Jsou to jednak adjektiva ve smyslu užším, běžném, jako *dobrý*, *zlý*, *dlouhý*, *krátký*, [...]. Jednak adjektiva ve smyslu širším neboli adjektivalia [zájmena, číslovky, přechodníky a přičestí, zpřídavnělé přechodníky a přičestí].

Gebauer (1894, s. 77) pojímá vymezení adjektiv úsporně a z dnešního pohledu trochu nepřesně:

1. Jméno přídavné vyslovuje vlastnost předmětu, vyjádřeného jménem podstatným (nebo jeho zástupcem), a to vlastnost ve smyslu nejširším. Na př.: *zelená* louka, – *pracovitý* člověk, – *sedmiletá* válka, – *nárožní* dům, – přítel *selský* (= přítel sedlákův), – výprava *římská* (= do Říma, proti Římu). –
2. Jméno přídavné je schopno vyjadřovati trojí rod gramatický. [...] Touž schopnost mají také participia [...], zájmena rodová [...] a některé číslovky. Slova druhů těchto podobají se touto schopností jménům přídavným vlastním a bývají i počítána ke jménům přídavným, když se mluví o těchto ve smyslu nejširším.
3. Ve skladbě promluvití jest při jméně přídavném A) o některých jménech přídavných zvláštních, B) o jméně přídavném v platnosti podstatného, C) o platnosti tvarů jeho jmenných a složených a D) o stupňování jeho srovnávacím.

Pokud nahlédneme, jaký obsah se skrývá za bodem (3), zjistíme, že autor v dalších kapitolách podrobně vysvětluje různé případy slov, které se také řadí pod adjektiva, ač základnímu vymezení z bodu (1) neodpovídají. (Objevují se tu mj. i původní adjektiva, která z dnešního pohledu řadíme k jiným slovním druhům, např. *dobro*, *ráno* či *mokro*). Také Gebauerův pohled tedy implicitně využívá tři kritéria, která byla systematizována až později a která se napevno promítají do dnešních definic. Při tom využívá instruktivní postup, během něž vychází z typických vlastností adjektiv, která v dalších kapitolách problematizuje zvláštními případy. Tento postup se zdá být vhodný i pro pojetí MMČ.

3. Návrh základní koncepce – vymezení adjektiv v MMČ

MMČ bude v základní (funkční) části o adjektivech podrobnější než výklady současných mluvnic, výklad propojí s problematikou kategorizace tak, aby byly vymezeny i ty případy, v nichž konkrétní slova zařazovaná pod adjektiva plně neodpovídají všem kritériím (viz výše např. vymezení MČ2, Trávníček, 1951).

Metodologicky vycházím z konceptu prototypického (ideálního adjektiva). Tento koncept zakládám na předpokladu, že existují určitá slova, která konstituují slovní druh adjektiva, tj. bez jejichž zahrnutí by kategorie „adjektivum“ jako taková zcela ztratila smysl. Ve studii k MMČ (Křivan, 2013) jsem uvedl pro adjektiva následující charakteristiku:

Ideální adjektivum v češtině je takové, které splňuje tyto charakteristiky:

- (a) sémantického kritéria, tj. vyjadřuje vlastnosti substancí;
- (b) syntaktického kritéria, tj. stojí v pozici atributu nebo je součástí predikátu po sponě;
- (c) morfologického kritéria, tj. má řadu flektivních vlastností (skloňuje se), mezi něž náleží i morfo-syntaktické pravidlo shody s dominujícím substantivem.

Vedle toho existují další případy slov, které tento základní koncept adjektiva nějakým způsobem porušují. Úlohou mluvnické proto bude nejprve vymezit (proto)typické adjektivum a následně u dalších slov splňujících některá adjektivní kritéria vysvětlit, v čem a jak se od základního konceptu adjektiva odchyľují. Není přitom smyslem mluvnické rozhodnout, zda tato slova mají být označena jako adjektiva, nebo např. predikativa, adverbia či slovesa, ale cílem je zajistit u čtenáře pochopení, v čem se tato slova chovají rozdílně od prototypických adjektiv (sémanticky, morfologicky, syntakticky).

Vymezení typických adjektiv je založeno jak na výše uvedené domácí či obecněji indoevropské tradici, tak i na mezijazykovém poznání o kategoriích adjektiv v různých jazycích (viz Dixon, 2004). Tento obecný pohled na adjektiva vymezuje pole, v nichž se pohybují úvahy o kategorizaci adjektiv v češtině, zatímco konkrétní prototypické charakteristiky jsou již stanoveny pouze strukturně na základě systému češtiny.

K definování adjektiv by však bylo možné přistoupit z výrazně rigidnější perspektivy, která nepředpokládá předem dané koncepty, jak to například navrhuje Haspelmath (2010). Podle něj je deskriptivní kategorie nutné vymezit čistě na základě systémových vlastností daného jazyka (čoz je v souladu se striktním strukturalistickým pojetím). Alternativní možností je tedy nastavit striktní definiční formální (morfosyntaktická) kritéria, která by z popisu vydělovala kategorii jednotek (adjektiv) pouze na základě pravidel distribuce. Uvedený postup uplatňují na německá adjektiva Thieroff – Vogelová (2012). Ti sice také nejprve vycházejí z typických vlastností adjektiv, ale následně stanovují všezahrnující formálně pojatou definici.³ Takový přístup je však z mého pohledu pro češtinu nešťastný – v jejím flektivním systému se v důsledku složitěho vývoje nachází mnoho formálně i funkčně přechodových typů; vynechání jedné přechodové kategorie z popisu adjektiv by nutně vedlo k tomu, že ta by byla probrána pouze u jiného slovního druhu (např. adverbium či sloveso), nebo by se tato subkategorie musela uvést zcela odděleně jako kategorie zvláštní. Obojím přístupem by se ztrácely souvislosti mezi jednotlivými třídami. Považuji naopak za důležité tyto podobnosti a souvislosti zdůrazňovat.

Uplatním proto následující přístup: nebudu činit striktní rozhodnutí o tom, zda je určité slovo adjektivem, či jiným slovním druhem, ale budu v této kapitole probírat i ta slova, která splňují jen některé adjektivní vlastnosti, tedy ta, o nichž se čtenář může domnívat, že by je na základě toho bylo lze považovat za adjektiva (viz Trávníčkovo instruktivní vymezení se vůči substantivům v otázce sémantiky a také následně probírání adjektivalií). Beru tedy v úvahu jak hledisko faktické, tak uživatelské.

Po vymezení adjektiv bude podrobný výklad postupovat po jednotlivých kritériích (sémantickém, syntaktickém, morfologickém), což je metoda, která je blízká MČ2 a kterou také například uplatňuje Wellmann (2008): popis se tedy nekoncentruje na formální tvarosloví, ale zakládá se na vysvětlování, jak adjektiva a jim podobná slova v jazyce fungují (teprve v rámci toho jsou probírána jednotlivá paradigmata).

4. Ukázka výkladu – vymezení adjektiv

K adjektivům v češtině řadíme vždy ta slova, která (i) svým významem vyjadřují vlastnost nějaké substance, (ii) ve větě mohou vystupovat jako přívlastek nebo jako součást přísudku jmenného se sponou, (iii) skloňují se a jejich tvary vyjadřují shodu v pádě, čísle a rodě s větným členem, k němuž se významově i syntakticky vztahují (např. *dobrý tým; tým je dobrý*).

³ Thieroff – Vogelová (2012, s. 54, přeložil JK) docházejí k definici, že v němčině jsou adjektiva slova, která „nemají pevně daný rod a mohou vždy [syntakticky] stát mezi členem nebo členským zájmenem na jedné straně a substantivem na druhé straně.“

Takto vymezená slova považujeme za typická adjektiva – základ slovního druhu adjektivum. Vedle toho existuje řada dalších slov, která určité z těchto podmínek nesplňují nebo je naplňují jen do určité míry.

Jde například o slova, která přímo nevyjadřují vlastnosti, ale jinak se chovají syntakticky a morfologicky jako typická adjektiva. Význam některých z nich spočívá v tom, že především zajišťují relaci jedné substance ke druhé (*prezident-tajemník* > *prezidentův tajemník*; *voda-lyže* > *vodní lyže*), další umožňují dějům vystupovat v přívlastkovém vztahu (*opékající*), jiná zase mají význam, který je řadí k jiným slovním druhům (*některý* k zájmenům, *první* k číslovkám).

Ze syntaktického hlediska pak mohou adjektiva někdy naplňovat i jiné pozice (doplňk: *viděl ji živou*). Některá slova vyhovující sémantické i syntaktické podmínce mohou být morfologicky omezena (např. i zcela nesklonná: *prima*). Jiná slova mohou naplňovat uvedené podmínky, ale navíc vyjadřují i gramatické kategorie typické pro jiný slovní druh (a tím se mu více či méně blíží; např. vid a slovesný rod: *opékající – opečený – opékany*).

Více o takových případech slov pojednáme v dalším výkladu.

5. Návrh výstavby textu

- (0.) Základní vymezení
1. Sémantická charakteristika adjektiv
2. Syntaktické funkce adjektiv
3. Morfologická stavba adjektiv
  - 3.1 Složené skloňování
  - 3.2 Jmenné skloňování
  - 3.3 Smíšené skloňování
4. Stupňování adjektiv

6. Vysvětlení výstavby textu – tematických okruhů

V oddílu Sémantická charakteristika adjektiv (1.) rozeberu pojem vlastnosti a ve smyslu studie (Křivan, 2013) popíšu sémantické vlastnosti adjektiv i možnosti stupňování adjektiv. Zvláštní pozornost bude věnována sémantice posesivních adjektiv. Zaměřím se i na slova (adjektiválie), která se obvykle řadí k jiným slovním druhům.

V oddílu Syntaktické funkce adjektiv (2.) ukážu, že adjektiva mohou ve větě vedle přívlastku a jmenné části přísudku vystupovat i na pozici doplňku a z druhé strany nahlédnu na syntaktické prostředky, které použití adjektiv konkurují (*tajemník prezidenta*; *lyže na vodu*; *Toyota aréna*) – tento bod je do velké míry provázán s bodem (1.) – rozložení tématu tradičních relačních adjektiv mezi tyto oddíly bude dále upřesňováno.

Oddíl Morfologická stavba adjektiv (3.) nejprve funkčně vymezí různé způsoby skloňování adjektiv (představí, jaké gramatické kategorie vyjadřují, a ukáže i užívání tvarů v závislosti na významu a syntaktické funkci, viz Gebauer 1894, s. 80) a rozebere i slova nesklonná (*prima*). V souladu s instruktivností výkladu budou nejprve představeny deklinace složené a jmenné, a teprve poté deklinace smíšená (viz také MSC, PMC). Poznámky zasazené do kontextu budou provedeny mj. o deadjektivních substantivech (*cestující*), přičestích (*opečen*) a některých adverbiích-predikativech, tj. původních adjektivech ve jmenném tvaru (*chladno*), podobně to činí např. i PMC; MMC se bude snažit téma zpracovat systematictěji.

Na rozdíl od MSC zde nebudou uvedena paradigmaty pro obecnou či mluvenou češtinu, ale spíše ve smyslu PMC bude upozorněno, že paradigma smíšené vykazuje v mluvené řeči variabilitu (dublety) složených a jmenných tvarů v pádech, v nichž je ve spisovné češtině dosud používán pouze tvar jmenný.

Zvláštní oddíl bude nakonec věnován tématu Stupňování adjektiv (4.). Tato část bude zpracována na základě poznatků původní studie (Křivan, 2012). Zde se mj. zdržím hodnocení, zda je stupňování případem slovtvorby nebo tvarosloví, ale na příkladech ukážu (a odliším), že některé třídy adjektiv se stupňují zcela pravidelně a chovají se jako produktivní morfologická kategorie, zatímco jiné (ty nejčastěji používané) vykazují vlastnosti samostatných lexikálních jednotek.

7. Závěrem

Uvedený návrh předpokládá změny v tom smyslu, že konečná podoba textu bude nakonec vystavěna tak, aby po stránce terminologické i konceptuální byla v souladu s ostatními částmi kapitoly o morfologii i celé mluvnice.

Literatura

- CORBETT, G. G. Canonical morphosyntactic features. In Brown, D. – Corbett, G. G. – Chumakina, M. (eds.), *Canonical Morphology and Syntax*. Oxford: Oxford University Press, 2012, s. 48–65.
- CVRČEK, V. et al. *Mluvnice současné češtiny I*. Praha: Karolinum, 2010. 353 s.
- ČECHOVÁ, M. et al. *Čeština – řeč a jazyk*. 2., přeprac. vyd. [1. vyd. 1996.] Praha: ISV, 2000. 407 s.
- DIXON, R. M. W. Adjective classes in typological perspective. In Dixon, R. M. W. – Aikhenvald, A. Y. (eds.), *Adjective classes: A cross-linguistic typology*. Oxford: Oxford University Press, 2004, s. 1–49.
- GEBAUER, J. *Mluvnice česká pro školy střední a ústavy učitelské. II, Skladba*. Vyd. 2., poopr. [1. vyd. 1890.] Praha: Nákladem F. Tempského, 1894. 230 s.
- HAVRÁNEK, B. – JEDLIČKA, A. *Česká mluvnice*. 4., přeprac. vyd. [1. vyd. 1960, pův. 1951.] Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981. 568 s.
- HAVRÁNEK, B. – JEDLIČKA, A. *Stručná mluvnice česká*. 26. vyd. [1. vyd. 1950.] Praha: Fortuna, 1998. 246 s.
- KARLÍK, P. – NEKULA, M. – PLESKALOVÁ, J. *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 604 s.
- KARLÍK, P. – NEKULA, M. – RUSÍNOVÁ, Z. (eds.) *Příruční mluvnice češtiny*. 2., opr. vyd. [1. vyd. 1995.] Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2003. 799 s.
- KOMÁREK, M. *Příspěvky k české morfologii*. 2., rozš. vyd. Olomouc: Periplum, 2006. 263 s.
- KŘIVAN, J. Komparativ v korpusu: explanace morfematické struktury českého stupňování na základě frekvence tvarů. *Slovo a slovesnost*. 2012, roč. 73, č. 1, s. 13–45.
- KŘIVAN, J. Sémantická klasifikace relačních adjektiv. In Adámková, P. et al. *Studie k moderní mluvnici češtiny. 6, Úvahy o české morfologii*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 141–155.
- NIKOLAEVA, I. – SPENCER, A. *The Possession-Modification Scale: A universal of nominal morphosyntax*. Nепublikovaný rukopis [online]. Verze ze dne 6. 3. 2010. [cit. 2013-05-21]. Dostupný z WWW: <http://privatewww.essex.ac.uk/~spena/PossMod/web_intro.htm>.
- PETR, J. (ed.) *Mluvnice češtiny II*. Praha: Academia, 1986. 536 s.
- THIEROFF, R. – VOGEL, P. M. *Flexion*. 2. vyd. [1. vyd. 2009.] Heidelberg: Winter, 2012. 100 s.
- TRÁVNÍČEK, F. *Mluvnice spisovné češtiny. Část II, Skladba*. [1. vyd. 1948.] Praha: Slovanské nakladatelství, 1951. 611 s.
- WELLMANN, H. *Deutsche Grammatik*. Heidelberg: Winter, 2008. 359 s.